

HIRDETÉNYEK,

Előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok valamint a lap szellemi részét illető minden közleménye: ide intézendők

Hírmontelen levelek csak ismert kezekről fogadtatnak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVŐ PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Előfizetési árak: Helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve: Egész évre 10 frt — Félévre 5 frt — Negyedévre 2 frt 50 — Egy hónapra 1 frt —

Hirdetési díj:

Ot-hasábsopetisorszeri beiktatásért 5 kr. Bélyegdíj minden hirdetésért külön 20 kr. Nyilttér 4 hasábsopetisorsért 20 kr.

XII. évfolyam. 1885.

Debreczen. Kedd, május 19.

96. szám

Az örök korteskedés.

(6) Méltóztatnak-e ismerni a „Borszem Jankóban“ Ruczaháti Tarjagosi Illés urat? Ez oly nagyszerű prototyp alakja a hazafias szájhósködés és nagyképi hasonlóságnak amelyet csak képzelné lehet, és ha azt mondjuk, hogy a mai ellenzékeskedés már nagyon kezd olyan Tarjagosi Illés uram fele ellenzékeskedés lenni, nem mondunk nagyot, és megbizonyítjuk élő példakkal hogy igazunk van.

Először is, ki kell jelentenünk, hogy egy Tisza Kálmán kormányával szemben az ellenzékeskedés nem is valami könnyű dolog, s ahhoz, hogy méltóságát megőrizhesse, hogy nevetségessé ne váljék, nagy megfontolással kellene eljárnia. Mert nem termett arra minden ember, hogy egy Tisza kormányával szembe álljon, s annak cselekedeteit bíráló alá vegye. Aki ezt teszi avagy teheti, annak magának is kiváló embernek kell lennie, és meghányi vetni minden kimondott szót, nehogy oly választ kapjon, mely őt az értelmes közönség előtt tönkre teszi. Az ellenzéki pártáryalatoknak csak oly embereket kellene a küzdőorompóba ereszteniök, kik az ellenpárt viadorjaival megtudják állani a sarat, s oly támadást képesek intézni, hogy a fegyver kezükben nem lesz kiütve mindjárt az első pillanatban. Hanem persze az ily viadorokkal nem igen bírnak, s nap-nap után az történiük, hogy egyik támadó jobban elpáholtatik mint a másik, s megverten kénytelen saját elégedetlen publikumához visszatérni.

Es mi ennek eredménye? Ennek eredménye az, hogy a magyar intelligencia napról-napra fogy az ellenzéki részen, és hogy alig van már Magyarországon megye, mely Tisza Kálmánnak, és pedig rendesen nagytöbbséggel, bizalmat ne szavazott volna. Már pedig az megeafolhatatlan és tagadhatatlan, hogy a megyei bizottsági ülésekben van a megye intelligenciája csoportosulva, valamint hogy ez a megyei gentréjes értel-

miség nagyobb részben ellenzéki volt az előtt. Na már erre pedig csak nem foghatják, hogy a husos fazekak körül csoportosul, hanem kezd csoportosulni a kormány körül és az ellenzékét elhagyja, azért mert tapasztalni kezdi, hogy a józan értelem és igazi, minden henczegéstől ment hazafiság a kormány részén mutatkozik, s hogy a tért vesztett ellenzékeskedés mindinkább a Ruczaháti Tarjagosi Illés-kedésbe kezd átmenni. Kevés levén a kötekedni való, minden legkisebb alkalmat megragadnak, eléránják hajánál fogva és csinálnak belőle nagy „casus belli“ — hanem a végén rendesen kisül, hogy Ruczaháti Tarjagosi Illés uram kissé korteskedni akart, ennyiből állt az egész.

Ma már nem is igen vehetők az ellenzéki felszólalások egyebeknek, mint korteskedéseknek. Egyiknek ez, másiknak amaz a kortesgondolata jön, bejelenti a pártértekezletnek hogy azzal ő kirukkol, mert ez jó kortesfogás, a párt kap rajta, s mindannyiszor azt tapasztalja, hogy véres fejje lett visszaverve. Egy ideig megjárta az ilyen kötekedés, de elvégre is unalmassá válik és elidegenítőleg hat, amint hogy be is bizonyítja a következők.

Ime a szegedi kérdés. Hát ez talán jó akaratból lett az ellenzék által élére állítva? Akartak is más czélt elérni, mint Tisza Kálmán testvérebe Lajosba belekötni, s ezzel mindkét Tisza népszerűségét csökkenteni. Nagyon kínáló alkalomnak tünt fel előttünk a szegedi építkezések által bekövetkezett kalamitás, és most utczu rajta szébbeli Tarjagosi Illés urak, csinálnak belőle a két Tisza ellen országra szóló demonstrációt. Hogy ime így lett úgy lett. Ennyi bajt megannyi bajt okozott Szegednek a két Tisza testvér.

Tehát nem is az árviz, hanem a két Tisza testvér!

Es vajjon, ha a két Tisza testvér nem lett volna, mi lett volna akkor Szegedből? Kiben lehet ma rámutatni arra a másik óriásra, ki oly erős karok-

kal bírta volna megragadni Szeged újateremtésének ügyét, mint ahogy azt a két Tisza testvér tette? Így pusztul-e el Szeged vajjon, ahogy most áll, avagy akkor lett volna jobban, ha félig meddig is, de magára hagyatják az árviz után? Ha elő nem áll a két Tisza testvér, s erélyük egész hatalmával hazaszeretettük egész tüzével meg nem ragadják a földklótt felemelve őt oda, ahol meglátja az egész világ, s ha ma nem is még de okvetlen központja leend ama vidéknek előbb utóbb.

Ki adta Szegednek ama körtöltést? Ki töltötte föl a város talaját? Ki adta a kikötőt s a tiszai hidat, s ki teremtette meg ezzel a szárazföldi és vízi összeköttetést? Ki tette lehetségessé, hogy a föld színéről eltűrt város ily megragadó alakban emelkedjék ki az iszapból? Ki igyekezett őt mindazon előnyökkel és segédeszközökkel ellátni melyek felvirulására szolgálhatnak?

Es hiába volt talán, hogy olcsó kölcsönt eszközöltek? Jobban boldogult volna Szeged ama kölcsön nélkül? S-mit se értett volna Szegednek az árviz ama kölcsön nélkül? Egy huszonnyévi óra alatt, minden utóhatás nélkül kiheverték volna a bajt ama kölcsön nélkül? Az elpusztult telkek kiépültek volna maguktól, és a szegedi nép még csak észre sem veszi, hogy árviz vala?

Mert hát ne csak bajt méltóztatassanak számba venni ami most van, hanem méltóztatassanak elgondolni a mi akkor lett volna ha az ő meghálálhatatlan erélyével elő nem áll Tisza Kálmán és Tisza Lajos?

Es ha már felépült Szeged, nem-e inkább a modern újabb izlése szerint kellett ezt építeni? Nem-e azzal a ezéllal kellett építeni, hogy ama vidéknek kimagasló központja lehessen valaha, amint-hogy az is leend, ha bár nem mindjárt és nem egyszerre is?

Es talán kényszerítve volt ott valaki az építésre? Szóval, hogy az árviz hatását most kezdi érezni Szeged, azt el-hisszük, hogy egyesek meg ne siünelék

azt soha nem is álmodtuk: de hogy a magyar alföldnek egy modern kis világvárosa van ma ott, az nagyobb nyereség mind a hazára, mind Szeged lakosságának többségére nézve, mint amily veszteség az, ha egyesek erejükön felül vállalkozva ugyanazt a sorsot érik el, amit bizony Szegeden kívül is elérnek igen sokan.

Ámde a dolog kapóra jött, és tetszett a szélsőbalnak, hogy ismét torma dörszölhet a két Tisza orra alá. Csak-hogy az ilyen tormadörszölésnek méltánytalan hatása miatt méltánytalankodás éri mindig, s az ily tormadörszölésnek köszönhetik, hogy napról-napra fogy közölök az értelmiség, s elvégre azt fogják észrevenni Ruczaháti Tarjagos Illés uraim-k, hogy magukra lettek maradvá.

Országgyűlés.

Budapest május 17.

A képviselőház ma délben rövid ülést tartott, mely egyúttal a ház utolsóelőtti érdemleges ülésének tekintendő ez ülészakban. Miként a miniszterelnök ma kijelenté, a kormánynak nem szándéka többé ez ülészak alatt bármely újabb tárgyat a ház elé hozni s a holnaputáni ülés napirendjére tűzött — kisebb rendű ügyek letárgyalásával — a kormány az ülészak berekesztését fogja indítványozni. Ezen a megállapodáson azon körülmény fogna változtatni, ha a főrendiház az általa még le nem tárgyalat törvényjavaslatokon módosításokat tenne, a minek folytán azután üzenetváltások válnának szükségessé. A ház mai ülésén kihirdetett a regnicolaris bizottság tegnap megválasztott tagjainak névsora, megszavaztatott harmadszori olvasásban a mátrai helyiérdeki vasutáról szóló törvényjavaslat, végre a miniszterek válaszoltak három interpellációra. A ház holnap nem tart ülést.

A főrendiház ma szintén ülést tartott, melyen átvette a képviselőházi érkeztet üzeneteket s Szilágyi koronőr benyújtá a hármas bizottság jelentését a magyar államvasutak, ezek gégygára, valamint a diósgyőri acélgégyár és vasművek forgatókönyvének beszerzéséről szóló törvényjavaslat tárgyában, mely kedden fog érdemlegesen tárgyalatni.

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

NYOMRÓL NYOMRA.

(Beszély.) Irta: Vértási Arnold. (Polytatás.)

— A dolog rám nézve első percztől kezdve világos volt. — folytatá szárazon. Tanu nincs, a kilátás volna márezius 8-ikán Bábólnay Mihály urat Budapestben. Egyetlen egy sinos. Nem látta senki sem a színházban. Pedig Bábólnay Mihályt sokan ismerik. Csak azok látták a kik nem ismerik: a pinczerek a Hungáriában s a kapus. Vajjon igazán látták-e? Vajjon valóban Bábólnay Mihály volt-e, a ki oda szált ez alatt a név alatt? Az ügyvéd homlokára ütött. Hogy ez neki nem jutott előbb észbe? Hátha valóban csalás történt s más valaki vette föl a Bábólnay nevet, hogy a nyomozást annál inkább tévutra vezesse?

De aztán ismét észbe jutott Szikszay Lénárd urnak, hogy az lehetetlen, hisz a kapus nemcsak nevé nevezte meg az elítült uraságnak, hanem le is írta, hogy egy magas őszbe csavarodott ur volt.

— Oh, mintha csak az az egyetlen magas, őszbe csavarodó férfi volna a világon! — viszonzá Kovács ur vállvonitva. — S aztán még csak öreg embert sem kell hozzá keresni, akármelyik fodrásznál vehetni egy ősz parókát.

Szikszay Lénárd ügyvéd ur elnémult. Segédjének okoskodása teljesen kiforgatott minden eddigi következtetéséből. Vajjon mit gondoljon, mit higgyen már most?

— Arról könnyű bizonyosságot szerezni. — válaszolt Kovács ur. — Önnél van Bábólnay Mihály urnak egy fotograf-arcképe. Gondolom, híven van találya.

— A megzólalásig híven. — A fogadói személyzetnek különösen éles emlékező tehetése szokott lenni. A kapus, habár csak egyszer látta is azt a férfit, ki hozzájuk Bábólnay Mihály név alatt beszált, bizonyosan emlékezni fog még vonására. Természetes, hogy ha az arcképben ráismer amaz urra, akkor az én gyanakodásom teljesen alaptalan.

Szikszay Lénárd sietett megszerezni magának ezt a bizonyosságot. Előmutatták az arcképet az illetőknek. Sem a kapus, sem a bérkocsis, sem e pinczerek nem ismertek benne amaz urra, ki márezius 8-ikán Bábólnay Mihály név alatt a Hungáriába szált.

— Az más volt, — állíták egyhangula Kovács ur hideg, gunyos pillantást vetett az ügyvédre.

— Mit mond hozzá a tekintetes ur?

VII.

Szikszay Lénárd ur egyik ámulatból a másikba esett.

Látta, hogy a nagy rejtélynek nyitjához közelednek De a helyet, hogy e fölfedezés tovább sarkalta volna, úgy érezte az ügyvéd ur, mintha most különben sem sok erélye mind egyszerre elhagná. Az összekuszált fonal az ő kezéből most már teljesen a száraz fiatal ember kezébe ment át s Szikszay Lénárd csak lomhán, gépiesen követte a fiatal embert. Sőt néha csaknem elenszenyvel, mintha valami itkos benső ösztön visszatartotta volna: nemenjen tovább! Hanem azért csak tovább ment

Egy dolog most már bizonyosnak látszott: hogy Bábólnay Mihály nem volt Budapestben. Ezzel az öngyilkosság gondolata is elenyészett. Most már csak a gyilkost kellett keresni.

Ha amaz ember, ki Bábólnay Mihály neve alatt jelent meg a Hungáriában, maga a gyilkos volt vagy valami czinkostársa, az kétségtelennek látszott.

— Keressünk csak, — szólt Kovács ur, — nem találunk-e valakit, a ki némileg hasonlít Bábólnay Mihályhoz, olyan magastermetű...

— Az őcsese, Bábólnay Gerő! — morgogá az ügyvéd. — De hisz az teljes körszakált hord.

Kovács ur ajkának egy megvető billentésével utasította el azt a gondolatot.

— Egyébkint sem valószínű, — mondá, — hogy Bábólnay Gerő maga vállalkozott volna erre a vakmerő próbára. Őt sokan ismerik és ráismerhetett volna akármelyik bérkocsis vagy pinczér. Nem, arra a szerepre idegen, ismeretlen embernek kellett vállalkozni.

Az ügyvéd megerőtette agyát, hogy valakit kitaláljon.

— Tekintetes ur említette előttem, hogy gyanuja támadt még más emberre is, ki közvetlen közelében élt Bábólnay Mihály urnak s így ismerhette szokásait, modorát, és könnyen utánozhatta.

— József, az öreg inas? — kiáltott föl az ügyvéd.

— Igen, az.

—! — tiltakozék az ügyvéd; — az lehetetlen! Képtelenség volt tőlem egy percig is gyanuba venni azt a becsületes embert.

— Becsületes emberek is álltak má véres bosszút, — veté oda hidegen Kovács ur.

— Igen, igen de arra a tettetésre nem lett volna képes, hogy felöltse a meggyilkoltnak ruháját, s abban megjelenjék Budapestben és eljátsza azt a gyalázatos komédiát.

— Az ember mindenne képes, — viszonzá szárazon Kovács ur. — A ki megkell annak tenni a másodikat is.

Az ügyvéd még mindig tiltakozott, de úgy érezte, hogy ő már egy szivacsához hasonlít a Kovács ur kezében; a fiatal ember kiereszti, lénszenyomja, mint neki tetszik. Szikszay Lénárd kénytelen követni őt.

Kénytelen megjeleni újra a Bábólnay kastélyban. De most már Kovács ur kiséri. Kovács ur fogja vezetni a nyomozásokat, Kovács ur saját szemével akar látni mindent.

Midőn megérkeztek, Szikszay Lénárd csak annyit mondott segédjének:

— Kérem, bánjék kíméletesen azzal az öreg emberrel. Nem olyan közönséges cseléd fajta.

Kovács ur kissé fölemelte félig lehunyt pislogó szemeit. Ennyiből állt egész felelete, melyről nem lehetett tudni, hogy igen-e vagy nem.

Két napig maradtak ott hivatalos teendők czime alatt. Senki sem csodálkozott rajta, hiszen Szikszay Lénárd ur uradalmi ügyvéd volt itt.

Mig az ügyvéd a gazdatisztalért érkezett, kikocsizott, a földet, juhaklot, erdőt megtékinteni vagy bent nyugótt az asztalt elborító sok irás közt, látszólag nagy munkába merülve, a valóságban azonban csak a

Vertical text on the left margin containing various notices and advertisements.

Advertisement for shoes and clothing, featuring an image of a shoe and text: 'cipők', 'Lengyöbbsi választék gyermekek cipőiben', 'vállalok'.

Budapest, május 18.

A főrendiház ma délután 1 órakor tartott ülésén néhány apróbb ügyet intézett el s egyúttal elhatározta, hogy a vizsgáról szóló törvényjavaslatot szerdán veszi tárgyalás alá. A pponyi György gr. indítványozta ugyan, hogy a javaslat tárgyalása halasztassék el az őszi ülésre, de a miniszterelnök felszólalására a ház az ez ülészakban való elintézés mellett nyilatkozott. A békés-bihari, valamint Mátrai vasutakról szóló javaslatok a holnapai ülés napirendjére tűzettek ki.

A rom. cath. egyház patronatus ügye.

Debreczen május 19.

A nagy terjedelmű, a több mint másfél század alatt e tárgyban keletkezett okmányok felhasználásával nagy gondnal és bár mely jeles történettudósok is dicséretére való felirat tartalmát, melyet Debreczen város a képviselőházzal intézkívőn a város a következőkben közöljük:

A felirat előre bocsátván a vallás és közoktatásügyi miniszternek 16329/1882 és 40411/1882. számú, annak idején lapunkban közölt és így jól ismert sérelmes rendelkezések eredetét, mely a helybeli kath. templom fedelének szükségessé vált javítása alkalmával a kegyúrsággal kapcsolatos terhek viselésére kötelezi a várost, több vonásokban elmondja ugy a debreczeni r. kath. egyháznak, mint a város ellen alapítvány indokokra fektetett kegyuri követelések s az az ellen szüntelen folytatott védekezésnek történetét.

A r. kath. egyháznak Debreczenben szervezésére az első kísérlet 1703-ban történt, a mikor is Kálmáncsi István kir. biztos a király nevében követelte a várostól, hogy a királyné által a török uralom alóli megszabadítás emlékeül a boldogságos szűz Mária tiszteletére építendő templom számára helyet jelöljön ki. Ezen szándéktól, mint veszélyes újítástól azonban akkor a városi követekek kérésre és a főhadai tanács megkerése folytán az udvari kamara elállott.

De midőn a Debreczen, szabad kir. városok közé emelő, 1693. apr. 11-dikén kelt Leopold-féle diploma a 1715. évi országgyűlésen törvénycsikkbe (108 t. cz.) foglaltatott: a város kénytelen lett ezen záradéknek megfelelőleg: „hogy a felállítandó r. kath. egyház és a sz. Ferencz-rendi atyák conventje részére helyet mutasson ki.“ a kötelezett területet 1716-ban kiadni. Több teher aztán egyáltalában nem rovatott a városra a diplomában. A patronatusi jogokról sehol sincs szó benne.

A felirat egész sorozatát hozza fel olyan tényeknek, melyek mindazt bizonyítják, hogy az itteni kath. egyháznak sem megalapításakor sem aztán hosszú ideig sehol sem követték a várostól a patronatusi kötelezések teljesítését, és hogy a patr. jogukat nem a város, hanem a váradai l. sz. püspök gyakorolta.

Ime itt ezen történeti bizonyosságok: az első plébánust a váradai püspök nevezte ki és helyezte be. A templom építését gr. Csáky Imre kalocsai érsek s a n. váradai püspöki egyh. megye kormányzója a saját költségén kezdte meg 1719-ben, és — csakis kegyurat illető jog alapján — e templom sirboltjában temettetett el. A templom — mely 1746. jun. 5-én szenteltetett fel — maig is viseli főbejárata felett az épített gr. Csáky Imre nevét és czimerét.

Megalakulván a r. kath. egyház — mely kezdetben alig számlált néhány lelket, a ke-

gyesrendi atyák, a váradai püspökség, a székesi kamara, a helytartó tanács, az udvari kamara mindent elkövettek a gyöngye plánta gyors és erőteljes növesztésére. Elmondja pl. a felirat, hogy a székesi kamara rendelkezéssel mint esett el hosszú időre a ref. főiskola városi pénztárból addig nyert segélytől.

E rendelet szövegéből is látszik, hogy még akkor sem követelték a várostól a patronatusi kötelezések. Ugyanis az eredeti szöveg így van: „ut si parochi romano-catholici ex cassa civitatis non solvuntur: acatholici pariter minisztri tali beneficio priventur.“

Továbbá törvénytelen uton, önkényes rendelkezésekkel a városi tanácsba egymásután vitettek be a katolikusok, kik pedig elenyésző csekély számát tették a város lakosságának. A legsúlyosabb rendelet 1775. jan. 26-án kelt, 5350 sz. a a helytartó tanács részéről. E rendelet majd minden pontja sérelmes és terhes a városra s ennek prot. lakosságára nézve; e rendelet mondja ki először az 53-ik pontban minden törvényre való hivatkozás és indoklás nélkül, hogy a várost a r. kath. egyház irányában kegyuri kötelezettség terheli s ennél fogva a r. kath. templomnak még csonkán levő tornyait s a kegyesrendiek tárházait tartozik felépíteni.

Ezen rendelet azonban, — melyre a r. kath. egyh. mint alapra hivatkozik, s mely ellen a város feljogosult, habár később is ismételtetett az, némi változtatással, a város részéről soha nem lett végrehajtva.

Az 1790. 26. t. cz. 2 §-ánál fogva intézett felhívására a városnak és a hely. hit. egyh. kerületeknek huzamos ideig tartó tárgyalások után ő felsége a király Ferencz 1799-ben kiadott körrendeletében kimondja, hogy a kegyuri jog, mely a bécsi békekötés előtt a sz. kir. városoknak kiváltságos módon szokott adatni, és ezen jog azon városokat, melyek azt azon békekötés előtt nyerték, az 1681. 41. t. cz. erejénél fogva most is illeti — egyedül csak a r. cath. egyházakra vonatkozik.

Ezen elvi jelentőségű határozatból is az tűnik ki, hogy a kegyuri jog és kötelezés általánosságban azon királyi városokat illeti, melyek 1608 előtt lettek azokká és nem illethette Debreczent, mely a királyi városi jogokat csak 1715-ben nyerte meg az 1708 t. czikkben világosan körülírt és meg szabott feltétel mellett.

1802-ben legelső és legutolsó ízben felajánlatott a városnak a kegyuri jog gyakorlása, melyet azonban a város el nem fogadott. Majd 1806-ban a helytartótanács felhívta a várost egy díszes, kanonok parochushoz illő ház építésére, melynek költségét azonban fele részben a vallás alap viselte volna, ugyszintén a piristák fundusának, és mint az 1775. — 76. 78. évi rendeletek szerint patronust a még mindig csonka tornyok felépítésére. De bizony a parochiát csak erőszakos uton építették fel a később kiküldött kir. biztosok és a csonka tornyok kiépítéséhez is saját költségükkel fogtak Lajcsák Ferencz váradai püspök és Kricsfalusi Ferencz plébánus; a város s egedelmül csak téglát, cserepet és faanyagot adott, habár a helytartó tanács 22.234/1828 sz. rendeletében, először az 1681.41. t. czikkre hivatkozással az építés terheit újra a városra akarta hárítani. A város ez ellen a Felsőnével helytartó tanácsnál haszaltan kérelmezvén, sőt minden további felirásoktól tiltatván, 1843-ban a város az országgyűlésre kérvényezett panaszának az országos sérelmek közé felvétele és a sérelmek orvoslása végett, mire aztán az országgyűlés az 1844.212 ik ülésében a 6. pont alatt hivatkozván az 1715. 108. t. czikkben világosan kitett föltételre, az 1791. 26. t. cz. 2 §-ára

és azon szokásra, hogy a város a patronatusi jogokat soha nem gyakorolta, ugy az avval járó kötelezettségeket nem viselte, kimondotta, hogy az előadó város a r. kath. egyháznak akár építésére akár kijavítására nem kötelezhető s azért ezen pártot sérelmet orvosolhat az ő felsége elé terjeszti. Daczára ennek és az 1845. nov. 28-án tanácsilag elrendelt ségedelemnek, a helytartó tanács 1644S/1846 sz. a. rendeletében újra kötelezi a várost a patronatusra.

Ezen rendelet képezi egyik alapját a vallás és közoktatásügyi miniszter nehezített határozatának.

Ezen történeti tények felsorolása után a felirat az indokokat adja elő:

Nem is említendő azt, hogy a várost a kegyúrságra kötelező kir. parancsok valamennyi koronázási hitlevél, — s az 1790/1. 10. t. cz értelmében érvénytelenek, az 1681. 41. t. cz. s az abban felhívott előbbi törvények a városra egyáltalában nem vonatkozhatnak, mivel Debreczen annak életbe léptekor, a városra egyáltalában nem vonatkozhatnak, mivel Leopold-féle diploma beismerése szerint is Erdélyhez tartozott, de még akkor még Debreczenben egy catholikus nem lévén: patronatussal — mely az 1799 évi 23873 számú kir. parancs szerit is csak kath. egyházra vonatkozhatik, a város nem birt; és végül mert még akkor Debreczen nem is volt kir. város, mely a fenti kir. parancs szerint is a kegyuri jogot, mint beneficiumot privilegium utján szokta nyerni.

De azért sem vonatkozhatik Debreczenre az 1681. 41 t. cz. mert a kegyuri jog, mely hazánkban a tridentium szuat XXV. sessio 9 c. Htk. I. rész 11 czim az 1553. 9 t. cz. értelmében ő felségét illeti, a városnak mint különben is tárgyalatlan jog nem adományozott Leopold diplomájában; az orsz. gyűlés által pedig ezen csakis a koronát illető jog nem adományozható. Az 1681. 41 t. czikknek Debreczenre nézve érvénytelenségét indokolja az is, hogy az 1691 decz 4 iki Leopold féle diploma, mely beuzikeletetett és minden trónváltozás alkalmával ismételve megerősítvén, alaptörvény erejével bír, ugy Erdélyben, mint az ahoz tartozó részekben, Debreczenben is a fenálló felekezeti állapotokat minden változtatás ellen és minden, az erdélyi fejedelmek által adományozott jogokat, kiváltságokat egysesek, városok, czéhek, felekezettek, iskolák javára biztosítja.

A kegyuri teher viselés ellen szól a gyakorlat is, melynek példáit már fentebb felhoztuk, sőt erre a város r. cath. egyh. jogi szempontból sem kötelezhető A helykielölés (dos) mely nem is a város ténye, eredeti szerzés módján soha nem tekintetett, mit igazol az is, hogy a Ferencz rendiek részére kijelölt articularis hely azon rend előlétele után a kincstáré lett s ma is az. A város javadalmozással sem szerezte meg (fundus) azt. A város a kegyuri jogokat soha egyetlen egy esetben sem élvezte. Aztán meg a váradai püspök által évente kiadott czimtarban is ő felsége a király van a helybeli kath. egyh. kegyuraként megnevezve. Lehetetlen, hogy kegyurnak tekintessék a város, mert különben az 1723. 55. t. czikk 5. §. mellett, mely a kegyurakat jogaik gyakorlására utasítja, váralozott volna a váradai püspök 1776-ig, a Debreczen kegyuraságát kimondó helytartótanácsi rendeletre.

De meg ellentétben áll e követelés az 1790. 26. t. cz. 2. §. és az 1868. LIII. t. cz. 23 §-ának rendelkezésével, midőn a legnagyobb részben prot. vallású várost a r. cath. templom építésére és fentartására szorítja. Végül az 1831. jun. 21-ről kelt egyh. látogatási jegyzőkönyv ellen teszi meg a felirat erős érvelésű észrevételeit, állítván és bizonyítván, hogy ez okmány sem bírhat köte-

lező erővel; és pedig nem, mert az akkori polg. mester Fáy János és Markos György tanácsnok — már mint r. cath. vallásúak sem — kaphattak a város részéről megbízást, hogy érdekeit az egyh. látogatásnál képviseljék, de meg nem is kaptak; továbbá mert az „coram nobis qua deputatis“ egyáltalában nem eszközi a követelés elvállalását. Továbbá az az egyh. látogatás törvényszerűleg politikai felsőbb hatóság által soha nem is lett jóváhagyva és megerősítve, ugy, hogy idáig annak még sem a váradai püspök, sem a helybeli kath. egyház semmi fontosságot nem tulajdonított.

Az 1868. LIII t. cz. 23 §. értelmezése ellen is tiltakozik a felirat, miután az az értelmezés súlyosan sérti a községeket és városokat, különösen Debreczent. Ezek alapján kéri a feliratban Debreczen város közgyűlése a képviselőházat, hogy az 1715. 108. t. czikket a r. cath. templomnak és a Ferenczi rendiek conventjének helyére vonatkozó záradék értelmezése tekintetéből újból magyarázza meg és a még 1843/4-ben emelt, de azóta orvoslás nélkül hagyott paraszt intézze el.

Az országos kiállításból.

A marhakiállítás.

Vasárnap délelőtt 11 órakor nyitattat meg a nemzetközi hizott szarvasmarha- és hizott juhkiállítás, mely május 24-ig fog tartani. Már jóval 11 óra előtt az állatkiállítások csarnoka körül nagyszámú közönség gyűlt egybe, mely a megnyitás után oly nagy tömegbe nyomult a csarnokba, hogy a csarnokokat, nehogy torlódás álljon be a megnyitási aktus végéig, el kellett zárni a később jövők elől.

11 órakor megjelentek a kiállítási elnökök: Matlekovics államtitkár és Zichy Jenő gr. és az állatkiállítási bizottság elnöke Kozma Ferencz miniszter tanácsos, a juri tagjai és a csoport biztosok. A társaság körútját a juhkiállításban kezdte meg miközben Torbay min. tanácsos szakba vágó magyarázatokat adott. A legnagyobb tetszést lovag Salamon leon földbirtokos (Hohenhausen, Poroszország) kiállítása aratta 12 darab angol husjuhával (Oxfordshire-down). A többi példányok közül különösen igen tetszetek: Hunyadi Imre gr. (Ürmény) Károlyi Alajos gr. (Tótmegyer), a magy. kir. állam, ménes birtok (es Wimpfen grófnő sz. Sina báróné (Ercsi) merihno-juhai; — továbbá Stern Arthur dr. és Ignácz belföldi fésűs juhai, Schönborn-Buchheim Ervin gr. rackái; a keszthelyi gantánitézét által, Metternich herczegnő bajnai biái uradalma által, Leidenfrost testvérek (Lév), Szantner Gusztáv (Ürmény) Tarisch Cajetan (Barsmege) és a kapriorai Wodianer Albert gyomaendrődi uradalma által kiállított készletek.

E kiállítás megtekintése után a hizott szarvasmarhakiállítás jött sorra, a melyben a meglepően szép példányok fölötte nagy számmal vannak képviselve. Siettek is a helybeli mézárások a bevásárlással és daczára a magas árakkal alig maradt a kiállított szarvasmarhákból egy-1 eladatlán. A gazdasági biztosság mint a szeszgyári oly redményeket mutat be, hogy na gyon nehéz volna eldönteni, melyiket illetné meg az elsőbbség.

Bécs város polgármestere,

Uhl Ede ur, Budapest főváros közgyűlésének meghívására a következő választ küldte Kamermayer Károly polgármesterhez: „Nagyságos ur! Budapest főváros törvény-

toll szárát rácsúsulva s zsebóráját nézegetve szüntelen, melyen oly végtelen lassan mult percz percz után, — azalatt Kovács ur esőnösen, zajtalan, a világot a legártatlanabb, legközönyösebb képpel folytatta puhatolását.

Főnökének mit sem szólt mindarról, a mit sikerült vagy nem sikerült kipuhatolnia. Második nap este azt mondta, hogy: „mehe-tiünk.“

Szikszay Lénárd ur még most sem mert tudakozódni. Félt meg tudni valamit. A fiatal embernek arra a mondására, hogy, „mehe-tiünk.“ ő viszont csak azt felelte:

— Jól van!

Ez tehát el volt határozva. — Holnap a reggeli vonattal is mehe-tünk, — tevé utána az ügyvéd, ki ohajtotta minél előbb elhagyni e helyet: — csak kissé korábban kell felkelnünk. Félóra alatt Szőlő-sön vagyunk, az állomásháznál. Még addig sem tart.

— Szőlő-sön nem az állomásházat kell fölkeresnünk, viszonzá a fiatal ember szárazon. — Nem az állomásházat? — szólt az ügyvéd megütődve. — Hát?

— A tekintetes ur tudni fogja, — hang-zott a száraz felelet.

— Regézczyéket?

— Igenis.

Az ügyvéd homlokát törölgette. — Mit akar ön ott? — szólt nyugtalanul. — Csupa kandiságból nem szabad egy házba betolakodni. Valami fontos dologról ott ugy nem értesülhetünk. Tisztelnünk kell a gyászt. Nem illik most azt a családot háborgatni.

Kovács ur szokott hideg nyugalmával elélt:

— Ön rokonságban áll velök. A rokon látogatását a gyász idején is szívesen veszik.

— De ön?

— En? Oh, kérem alásan, én nem jövök tekintetbe. En egyszerű kísérője vagyok a tekintetes urnak, én nem okozhatok legkisebb alkalmatlanságot.

Az ügyvéd ur még mindig homlokát törölgette. Nagyon kedve ellen volt ez a dolog.

— De hát mit akar ön ott? — szólt végre néhány perczig tartó szünet után.

— Szemügyre venni a tért;

— A tért? — viszonzá az ügyvéd, félig boszusan, félig csodálkozva. — Szemügyre venni? Nem értem önt.

— Megtekinteni a területet, a vidéket.

Tetszik már most érteni?

— Ertem, de meg nem foghatom, hogy mi czéltől?

— Mert ezen a területen lett elkövetve a gyilkosság,

(Folyt. köv.)

Az életmód Afrikában.

Ama nagyszerű művek számát, melyek az egész földrajzi tudományos irodalomban is ritkítják párjukat, s Stanley földfedező működése után egyre-másra hagyják el a sajtót, Henry Koreland Stanley ismét szaporitá egyvel, mely leírásában érdekesítő és tanulságos részleteiben, valamennyi elő-nem, még ha azt meg is nérvék. Veszteségeink drága emberéletben, siralmam annak a gondolatára, hogy mennyi ifja, erős, bátor

kában élést Stanley saját tapasztalatai alapján előírja:

A megérkezés pillanatától kezdve a test egész más bánásmódnak kell alávetni, s okosan cselekszik, aki idejekorán a szükséghez szabályozza étvágyát és elete egész módját is a fej, a mely eddig talán buja, dus fűrtök díszét viselé, majdnem egészen kopaszra nyirandó le; a testnek le kell vetni a szél és eső ellen biztosító gyapotruhát, amelyeket a felsőbb vidéken viselni szokás, s hozzá kell szoknia a puha, könnyed, bő flanelhez ha a kellemes érzést föléje helyezi a kellemetlennek; a Párisban vagy Londonban divó kalapot sisaknak és puggarenek vagy egy könnyen szellőztethető puha siphának kell felváltani fátýollal. S amint az európai embernek a sötét, nehéz, tapadó ruhát fel kell váltani a trópus levegő, világos, könnyű öltözetével, ugy az étvágyat daczára a lát-szólag rendkívüli emésztő képességnek, s a táplálkozás utáni vágy alig korlátozható mérvének, s epedésének hevítő italok után, teljesen új rendszabályoknak kell alávetni.

Az ujonjott európai köteles nélkülözni azt a kábító, vagy a mint nevezni szokták, üdítő, vidámító italt, még ha az ártatlan sör is, vagy vizes bordeauxi bor, vin ordinaire, vagy más „ártatlan“ sör vagy bor, különben a legkisebb „tulkapas“, a legcsekélyebb redkivüli erőfeszítés, a leghalványabb erőltetés rövid idő alatt előidézheti a halált.

Kötelességem a megrontott izlést meg nem erősíteni, s tekintet nélkül valónak lennem, még ha azt meg is nérvék. Veszteségeink drága emberéletben, siralmam annak a gondolatára, hogy mennyi ifja, erős, bátor

hatósága e l val méltóztatá ségtanácsát, a tanácsnak kiállítás meg don meghívny nyilvánílása nacs egyhan lyes meghive hogy legősz tőságnak tu megbízatásor mel megfelele nemeknek a adnék, van s letteljesen kiállítás me 19-én, kedde dapestre, ab u. fognak. Nagysád kiv melyivel el Uhl Ede s.

Egy n gából Buda állítást s m A kiránduló gazdasági t rándulókkal Nussdorff fog utazni.

Febr. kást jelent 645 udvar ezekből a lakást.

tekintettel felekezeti v zsák János lának tulaj szám. Ára tási beoszt sok szerint tartozó pus a helyneve pig mindeu rakban s a nyelvü elm hitfelekeze minő anya beosztva a közel ötte oldalra ter

— A jeleut, tar első füzete merithetni revaló vál „Carmen“ nek egy hogy (mi tartalmára ott tárgy esetben m kek b-nne nak megv tárgyát a mint akar röviden d vonkint l képes teljes mu 1 frt, 6-r nyomdai

száma szo mozzanat leírása ké Ezt köv satirájáná tanácsai Károlyi, Marliit E név Zsigr kedves r divattudó szeti csev feltéseket lapot olv Budapest mutatrán bérmentv zónek elő 50 kr., fe

— a kolozs ván és F igazgató tagokul nemtes i polgárai

rosi közg képviselő Zöld Mih lapunk nélkül, t kivonat eldekü f yen is f

KÉSMÁRKY és ILLÉS

BUDAPEST, hatvani-utca 10. szám

a nemzetközi kaszinó ellenében

Ajánlják mindenkor dusan felszerelt raktárunkat mindenemű díszmű és pipere áru különlegességeiben u. m. erszények, ékszeresek, készletek, irótarcsák, legyezők, fényképalbumok, fénykép keretek, illatszertartók, utazótáskák, szivartárczák és szekrények stb.

A nagyérdemű vidéki közönséget tisztelettel kérjük az országos kiállításra való felrándulásuk alkalmával üzletünk meglátogatására, hol a tárgyak legnagyobb készséggel megmutattatnak áruk minden tárgyon kitüntetve.

Mely tisztelettel

KÉSMÁRKY és ILLÉS.

Fiók üzletek:
Budapest
Kerepesi bazán.
Lemberg
Theaterstrasse.

Főtelepünk!
Bécs
VI. Mollardgasse

Fiók üzletek:
Carlsbad
Mühlbadgasse
Teplitz
Badegasse.

Üzlethelyiség változtatás.

Tisztelettel jelentem a n. é. közönségnek, hogy a városához a előli helyiségből

Férfi, női- és gyermek cipő üzletemet

FŐPIACZ, a Tisza-féle (volt Deg-nfeld) házba Koncz L. üzlete mellé helyeztem át.

Midőn ennek figyelembe vételét a n. é. közönségnek ajánlom egyszersmind tudatom, hogy a

a tavaszi és nyári idényre

raktáramat dusan felszereltem; különösen

Everlasztin női, férfi és gyermek cipőket

jó minőségben olcsó árak mellett szolgálhatok.

Magamat új üzlethelyiségemben is a n. é. közönség további nagyrabecstelt

pártfogásába ajánlva, vagyok tisztelettel

TÓTH FERENCZ

czipész.

Megrendelések mérték után, javítások és vidéki megbízások gyorsan és pontosan.

SZABÓ LAJOS FIAI

divat és kézműáru üzletükben

DEBRECZEN, rózsater

a tavaszi és nyári időszakra nagyválasztékban kaphatók:

DIVATOS NŐI RUHAKELMÉK, hozzá való DISZEK, bélésneműek;

KARTONOK, SZATIN, TOILE DE BELGE stb. a legújabb mintákban.

Fekete selyem szövetek, színes atlaszok, bársonyok.

Vászon, asztal és ágyneműek, himzések;

Függönyök, butorkelmék, szőnyegek.

Gyász-cikkek.

Fehér és színes kötőpamutok; csipke, szalag, gomb stb.

KOSZORU SZALAGOK. — NAPERNYŐK, ESERNYŐK.

Kitűnő szabású férfi ingek.

Jutányos, szabott árak mellett.

Paulovai savanyuviz.

Bereg megye legkiválóbb terméke, Szolyva tőzsomszédságában,

Gyógyhatása

a légző szervek, idült tüdőhurut, kezdődő tüdőgümőkór, az altesti szervek bántalmában, hiányos emésztés, máj és lép keményedésnél, aranyeres bántalmaknál, a vizellő szervek bajainál,

Borral vegyítve

kellemességre, feltűnül minden bereg megyei terméket, mivel nélküli azon kellemetlen édes íz, mely amazoknak sajátjuk, ez ellen kedves savanyu izü,

Raktáron

minden időben friss töltéssel 1 láda 40 üveggel 4 forint,

1 " 60 " 4 " 20 kr.

láda teljes számu üres üvegekkel 1 frtért vétetnek vissza

Huszár Károlynál.

Maria-celli gyomor-cseppek;

jeles hatásu gyógyszer a gyomor minden bántalmái ellen.

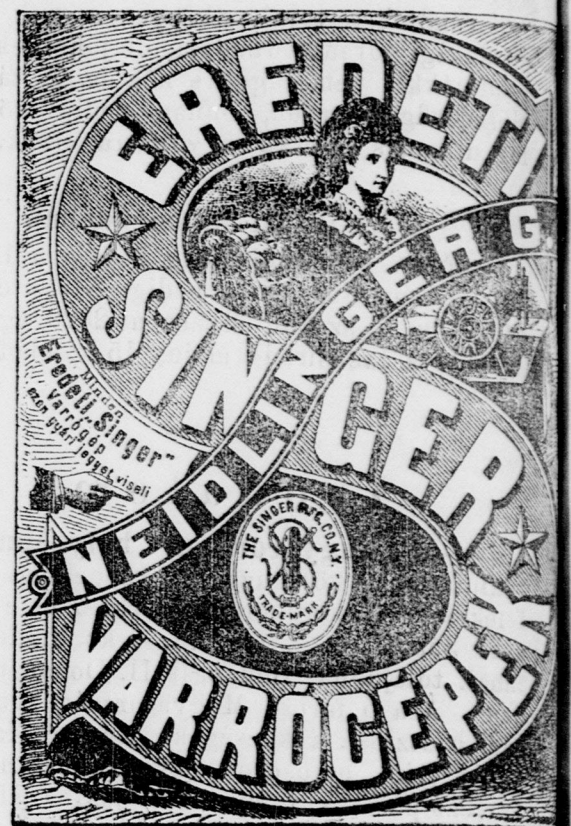

Egy üvegcse ára hasznalati utasítással együtt 35 kr.

Kapható: Debreczenben Dr. Rothsehnk V. Emil Gölti Nándor, Tamásy gyógyszerész uraknál. Kuu-Sat-Márton Batha Zoltán gyógyszerészárában, H. Szoboszlón: Trocsányi Imre gyógyszerész. Ks-Marja iGillisz Frigyes gyógyszerész, Hajdú-Nánás: Kevács Lajos gyógyszerész, valamint az osztr. magyar birodalom minden nagyobb gyógyszerárában és kereskedésében. Központi szétküldési raktár nagyban és kicsinyben.

Brady Károly,

"az őrangyalhoz" címzett gyógyszerárában Kremsierben, Morvaországban.

Tisztelt vevőim s a n. é. közönségnek van szerencsém értesíteni, miszerint a helyiséget

Piacz-utca 2138 sz. alá a Biedermann házba helyeztem át, meggyezvén, hogy az eredeti SINGER gépek kizárólag csakis nálam kaphatók.

NEIDLINER G

2177. tkv. sz.
Arverési hirdetményi kivonat.

A h.-bűszörményi kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy özv. Szabó Istvánné önkénytes árverési ügyében a debreczeni kir. törvényszék (a bűszörményi kir. jbiróság) területén levő s a h.-bűszörményi 1786-ik számu tjkvben 1885. és 1886. hrsz. alatt beirt ingatlanra a végrehajtási árverés joghatályával bíró önkénytes árverést 600 frtban ezenel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1885. évi június hó 10-ik napján d. e. 9 órakor alóirt bíróság hivatali helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron aló is eladatni fog.

Arverezni szándékozók tartoznak az ngatlanok becsárának 10% át vagyis 60 frtot készpénzben, vagy az 1881. LX. törvényezikk 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi nov. hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt H.-bűszörményben 1885. évi áprl hó 25. napján.
A h.-bűszörményi kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság.

Szopó kir. a járásbíró

65. 394. szám.
ÁRJEJYZÉKE.
az „ISTVAN“ gőzmalom készítményeinek — készpénz fizetés mellett. —

Árak ausztriai értékben költségmentesen KÖTELEZETTSÉG NÉLKÜL, DEBRECZENBEN ingyen zsákkal.

AB. Asztali dara nagyszemű	19.60
C. Szinte középszerű	18.60
0. Királyliszt	19.-
1. Lángliszt	18.60
2. Montliszt	18.-
3. Zsemlyeliszt 1-ső rendű	17.20
4. " 2-od rendű	16.-
5. Fehér kenyérliszt 1-ső rendű	15.-
6. szinte 2-od "	14.20
7. Közép kenyérliszt 1-ső "	13.60
8. " 2-od "	12.60
8 1/2 Barna " 1-ső "	11.40
8 3/4 " 2-od. á 70 kgr.	10.20
9. Lábliszt " á 70 kgr.	8.40
10 Veres liszt " á 50 kgr.	7.-
11. Finom korpa zsákkal 50 "	5.-
12. " " zsák nélkül	4.40
11. Durva korpa zsákkal á 50 kgr.	4.20
12. " " zsák nélkül	3.60
Simán őrlött búzaliszt zsákkal 75 kgr.	10.-
Ugyanaz " " nélkül	9.40

DARA és LISZT.
25 kilós zacskókban
100 kilogramm zacskóval együtt
60 krjával drágább.
Debreczen, 1885. ápr. 17.

Kisebb vételeknél 60 krral drágább.

Orvosi bizonylatok

„MARGIT”-GYÓGYFORRÁSRÓL.

Előnyös tulajdonsága valamennyi szikleges vizek között, — vegyi alkotórészek szerencsés összetétele, kevés szabad szénasav, de gazdag, félig kötött szénasav tartalma.

Dr. Korányi Frigyes egyetemi tanár és kir. tanácsos. Jó hatásának találtam a légutak és gyomor nyálkahártyáinak hurutos bántalmainál, oly annyira, hogy jelenleg különböző csekélyebb szabad szénasav tartalmánál fogva, s azért a vérzések lehetőségénél, vagy a hol a vérkeringési szervek izgatásától kell tartani, a szénasav dúsabb vizek fölött előnyvel bír.

Dr. Gebhardt Lajos egyetemi tanár. Rókus-kórház igazgatója. Kiválóan jó hatásának bizonyult a légző-, emésztő- és vizeleszervek hurutos bántalmainál, oly annyira, hogy jelenleg rokonalkatú más ásványviz kórházunkban alig rendeltek. — csekély szabad szénasav tartalmánál fogva, oly esetekben is sikeresen alkalmazzuk, a melyekben a Seltersi-, Giesshübli-, Gleichenbergi-vizeknek használata határozottan káros volna.

Dr. Navratil Imre egyetemi tanár. Torok-, gége-, légsző- és bőrbetegségekben igen jó, kiváló hatást pedig akkor gyakorolt, ha az említett szervek bántalmával rokon természetű gyomorhaj volt jelen.

Dr. Poór Imre egyetemi tanár. Gége-, tüdő-, gyomor, vizeleszervek idült hurutját szintegy osztalja, mint a Seltersi-, Gleichenbergi-, Giesshübli. Előnye, hogy a betegek élvezettel iszzák, s hogy sem bevéve, sem belélegezve, a fejben vagy tüdőben nem okoz semmi vértörődést.

Dr. Kétyl Károly egyetemi tanár. Légző-, emésztő-szervek hurutos bántalmainál jó eredménnyel alkalmaztam Seltersi-, Gleichenbergi-, Giesshübli vizek fölött kisebb szénasav tartalmánál fogva előnyvel bír.

Dr. Barbás József Rókus kórházi főorvos. Légsző-, emésztő- és vizeleszervek hurutos bántalmainál hátra versenyez a külföldi szikleges ásványvizekkel.

Dr. Bamberger Henrik egyet. tanár, udvari tanácsos. Légző-, emésztő-szervek idült hurutjainál tapasztalt eredmény bizonyítja, hogy gyógyhatásban teljesen azonos a Seltersi-, Giesshübli- és Vichy-vizekkel.

Dr. Duchek András egyetemi tanár, udvari tanácsos. Összetétele és kellemes, izénel fogva ajánlható a légző- és emésztő-szervek kórállapotainál.

Ez idő szerint Európa legelső és leglátogatottabb tüdőbetegek klimatikus gyógyintézetét a „Margit”-forrás gyógy- és klimatikus gyógyintézetében „Margit”-forrás gyógyviz” alkalmazása által a légutak idült hurutos bántalmainál tapasztaltam, hivatalu érzem magamat ezen betegek által kedvesen fogyasztott, és jól tűrt gyógyvizet a legsürgősebben ajánlani.

Görbersdorf, 1879. március 18-án.

Édeskuty L.

Ugyszintén kapható minden gyógyszerárban, fűszerkereskedésben és vendéglőben.